

**Eesti
Taimekasvatuse
Instituut**

TALIRUKIS

Ilme Tupits

7. detsember 2021

Harilik rukis (*Secale L.*)

kõrreliste sugukond

rukki perekond

ühe- ja mitmeaastased

kromosoomide arv ($2n = 14$)

suvi- ja talivorm

harilik rukis (*Secale cereale L.*)

teisend *vulgare*

Harilik rukis (*Secale L.*)

rist- ehk tuultolmleja
populatsioon

sordipuhust ei määrata!

populatsioonisordid: di- ja tetraploidsed
hübriidsordid F_1
sünteetilised sordid F_1 - F_2

Morfoloogilised tunnused

Primaarsed: kasvulaad, lehetupe ja pea glaukosiidsus, loomise aeg, taime kõrgus, pea asend ja pikkus

Sekundaarsed: singase värvus, kasvutüüp, lipulehele järgneva lehe pikkus, pea aluse karvasus, tera värvus, tuhande tera kaal, ploidsus

NB! määratakse tärkamisest täisküpsuseni

Sorditunnused

taime tunnused

lehe- ja kõrre tunnused

juured

pea tunnused

tera tunnused

tunnuseid hinnatakse pallides: 1 3 5 7 9

NB! tunnus = geenide koosmõju

Juurestik

- Rukkitaime juurestik koosneb peaaegu 14 000 000 harust kogupikkusega 622 km, pindalaga 401 m². Koos juurekarvadega on kogupikkus 11 000 km (Dittmer, 1937).
- 1960. aastal tehtud katses selgus, et nii pikk, kui on taime maapealne osa, sama sügavale ulatuvad juured (Kutschera, 1960).

VAMBO

TULVI

ELVI

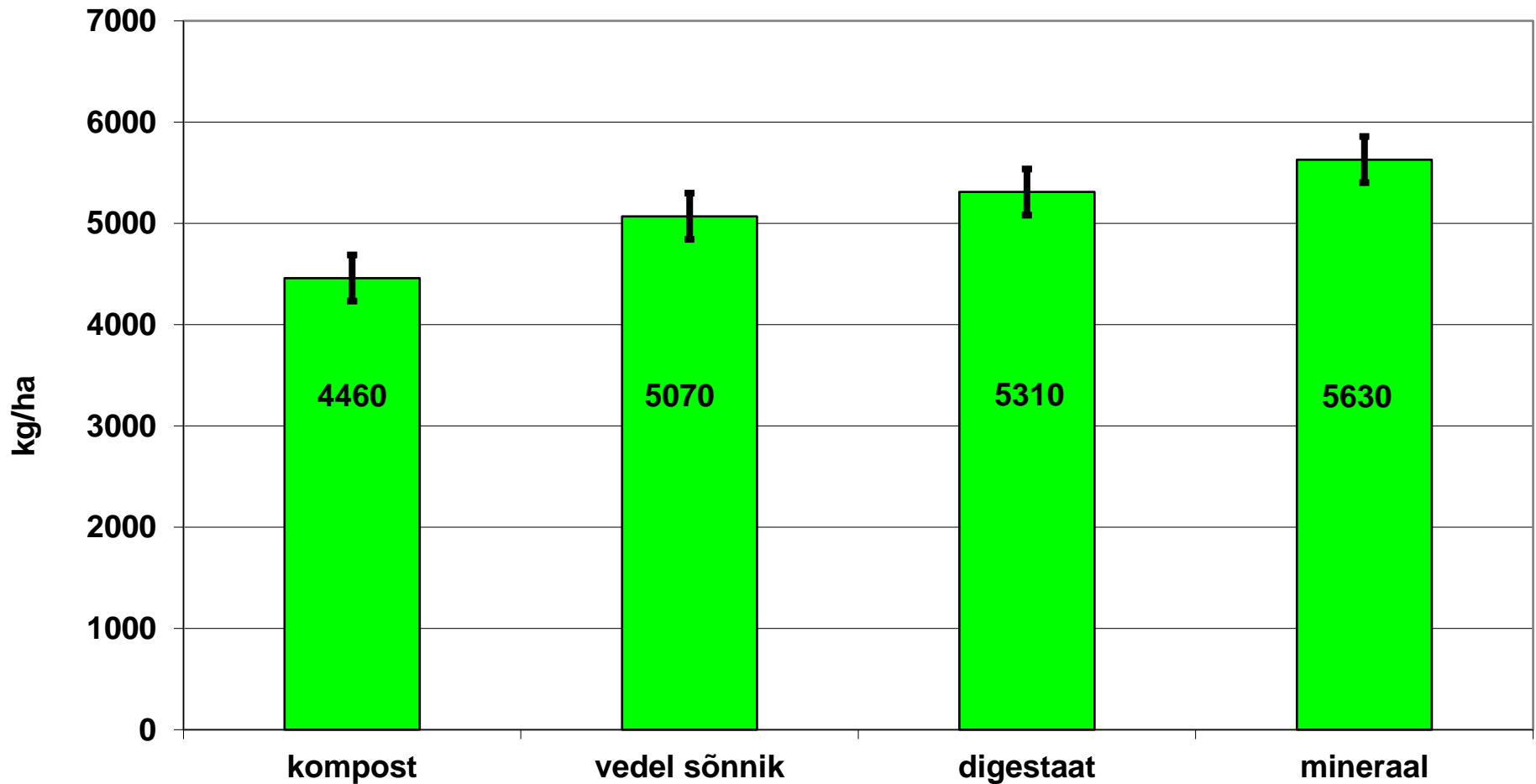
SANGASTE

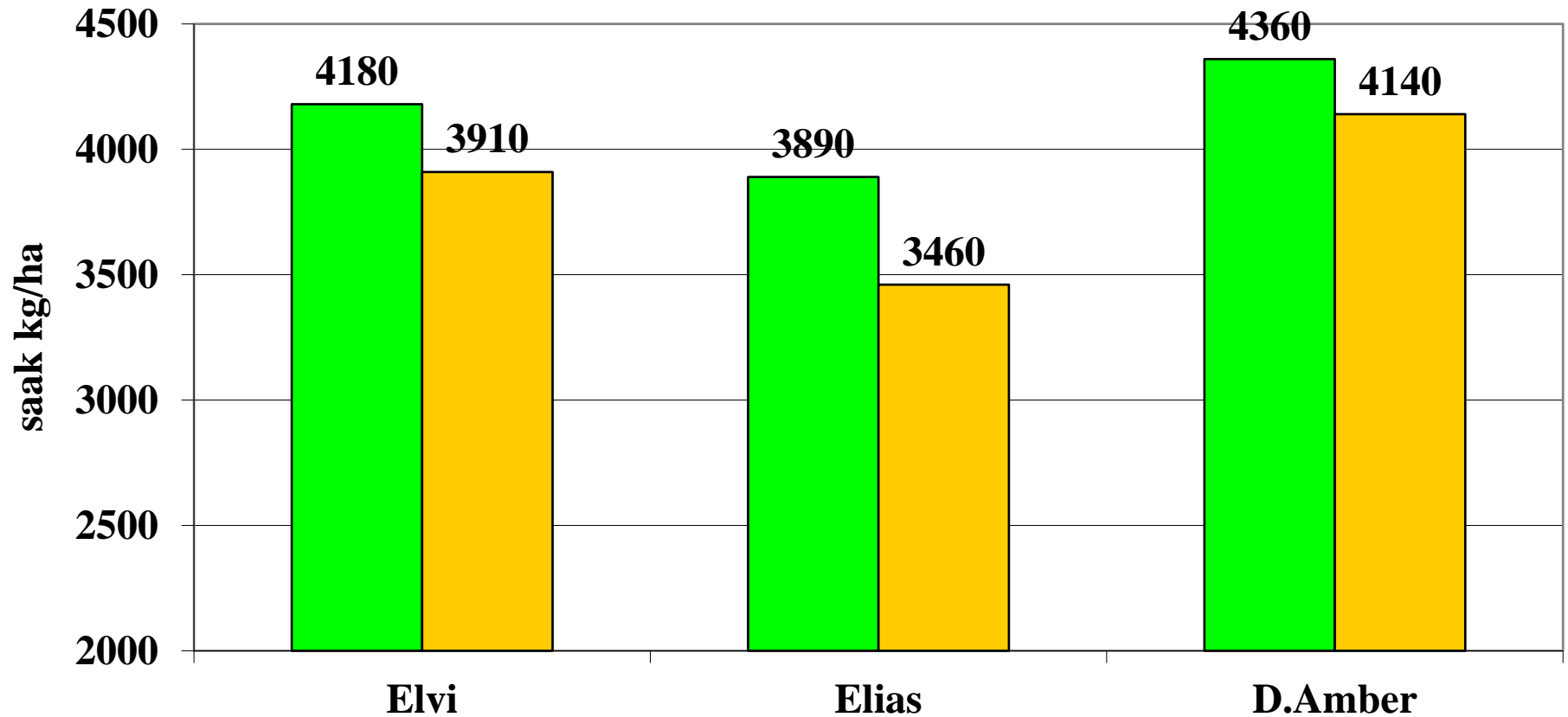
Geenid avalduvad keskkonnas!

**mulla omadused ja väetamine
ilmastiku tingimused
külvi aeg, areng sügisel
agrotehnilised võtted
taimehaiguste ja -kahjurite esinemise
intensiivsus
tõrje- ja kaitsevahendid**

Talirukki keskmised saagid väetuskatses

Talirukki sortide keskmised saagid maheviljeluses

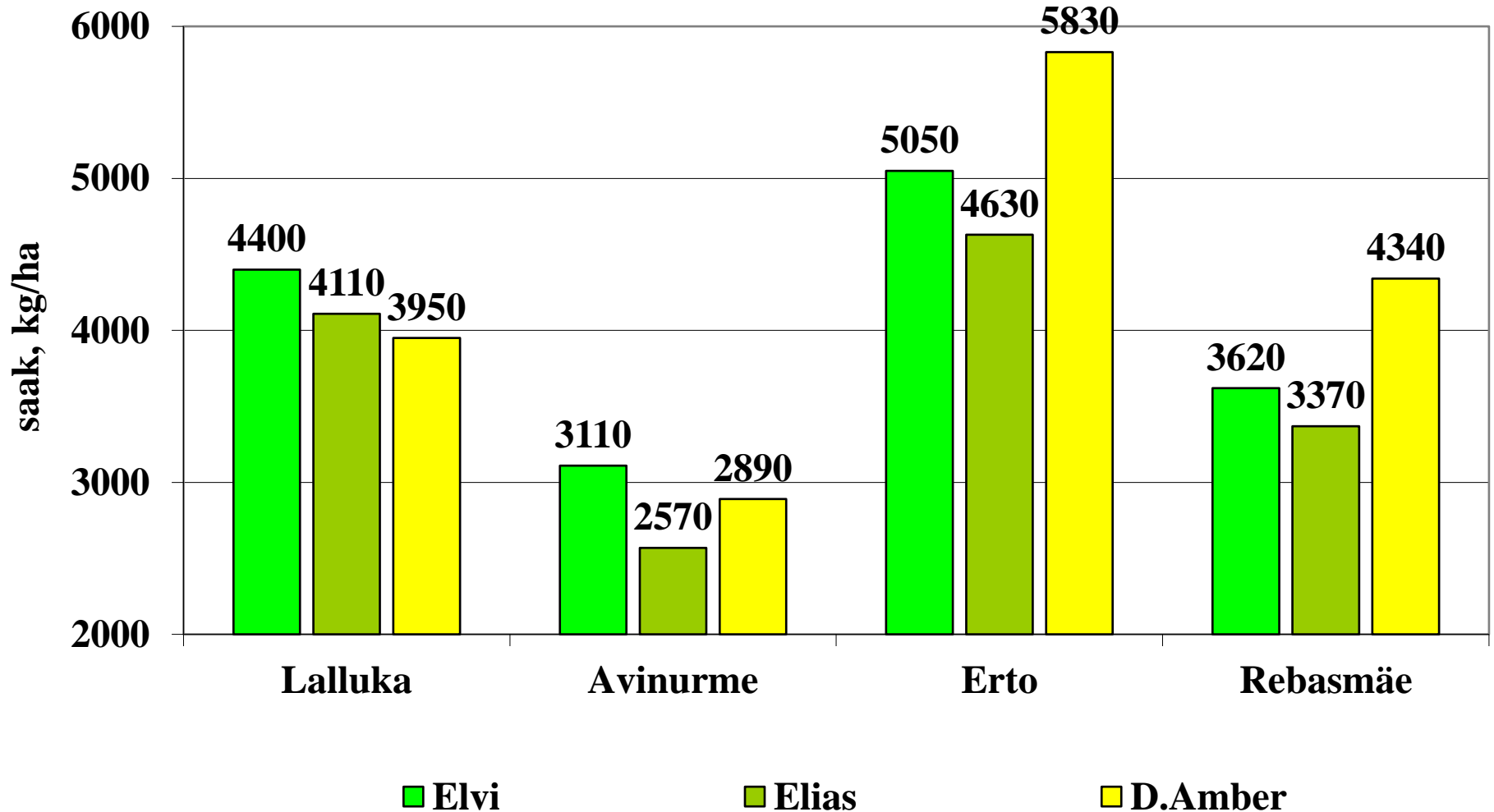

$R^2 = 0,94$; $p < 0,001$

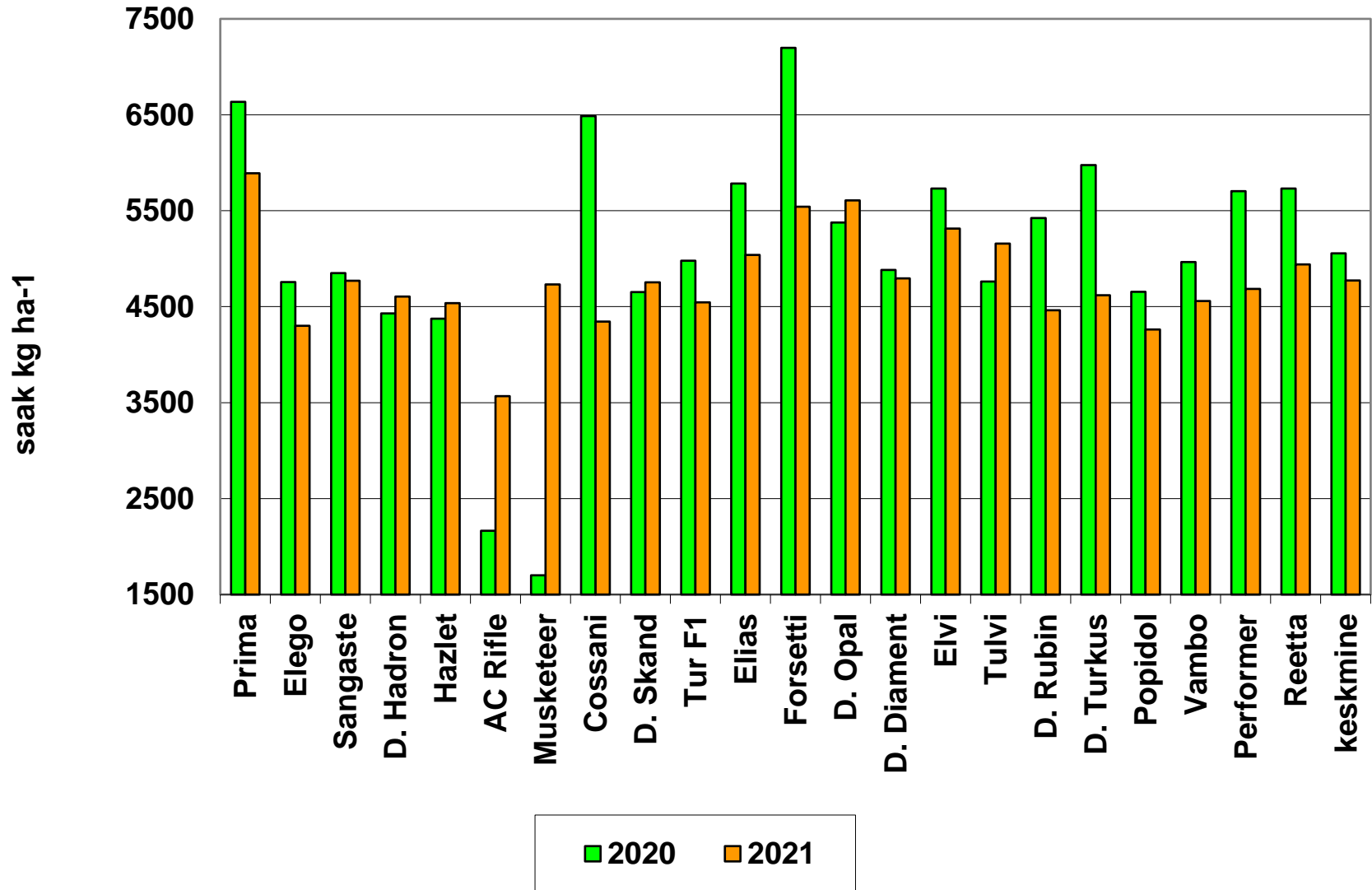
■ ETKI

■ Ettevõte

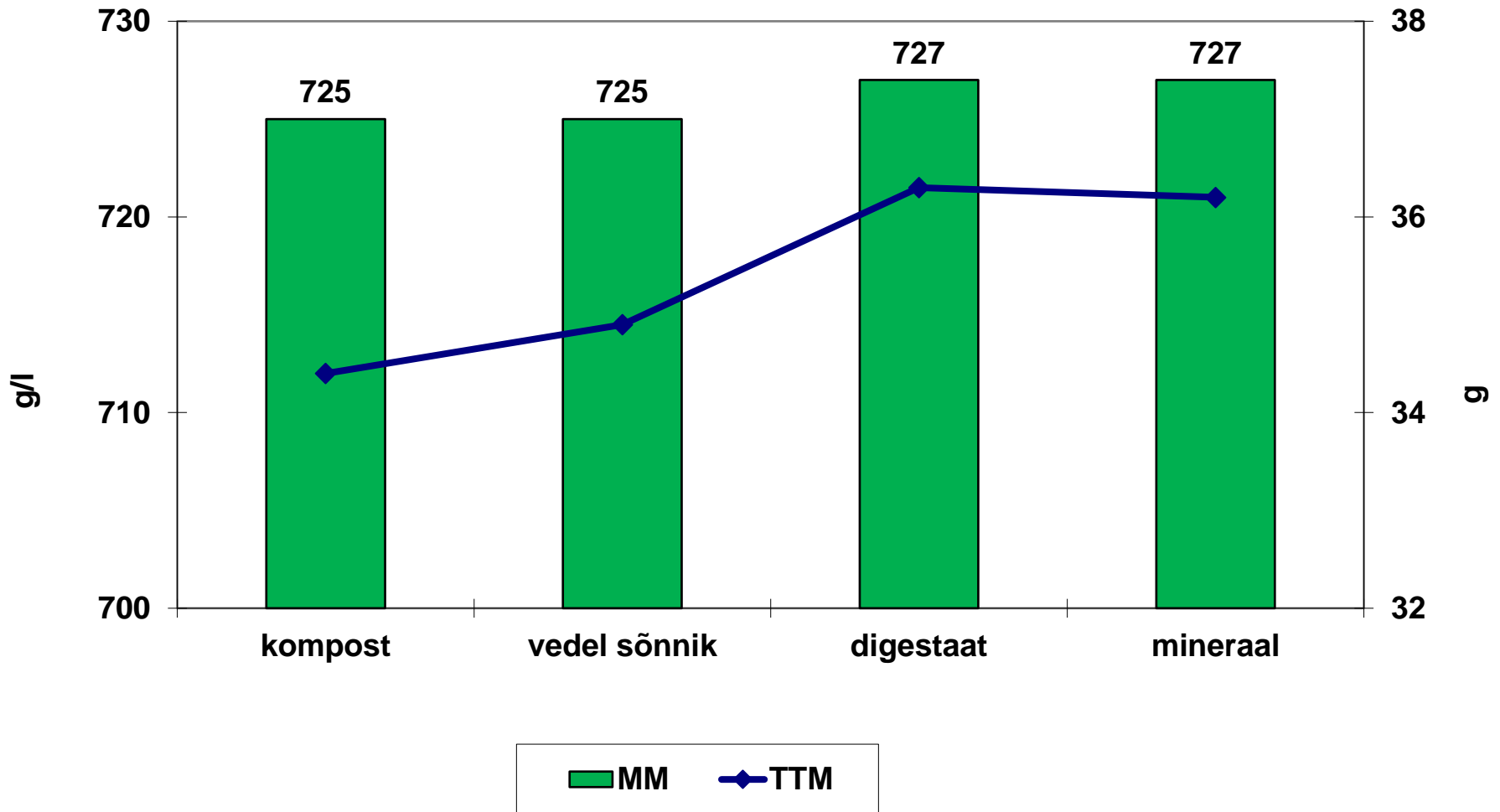
Talirukki sortide keskmised saagid mahetaludes

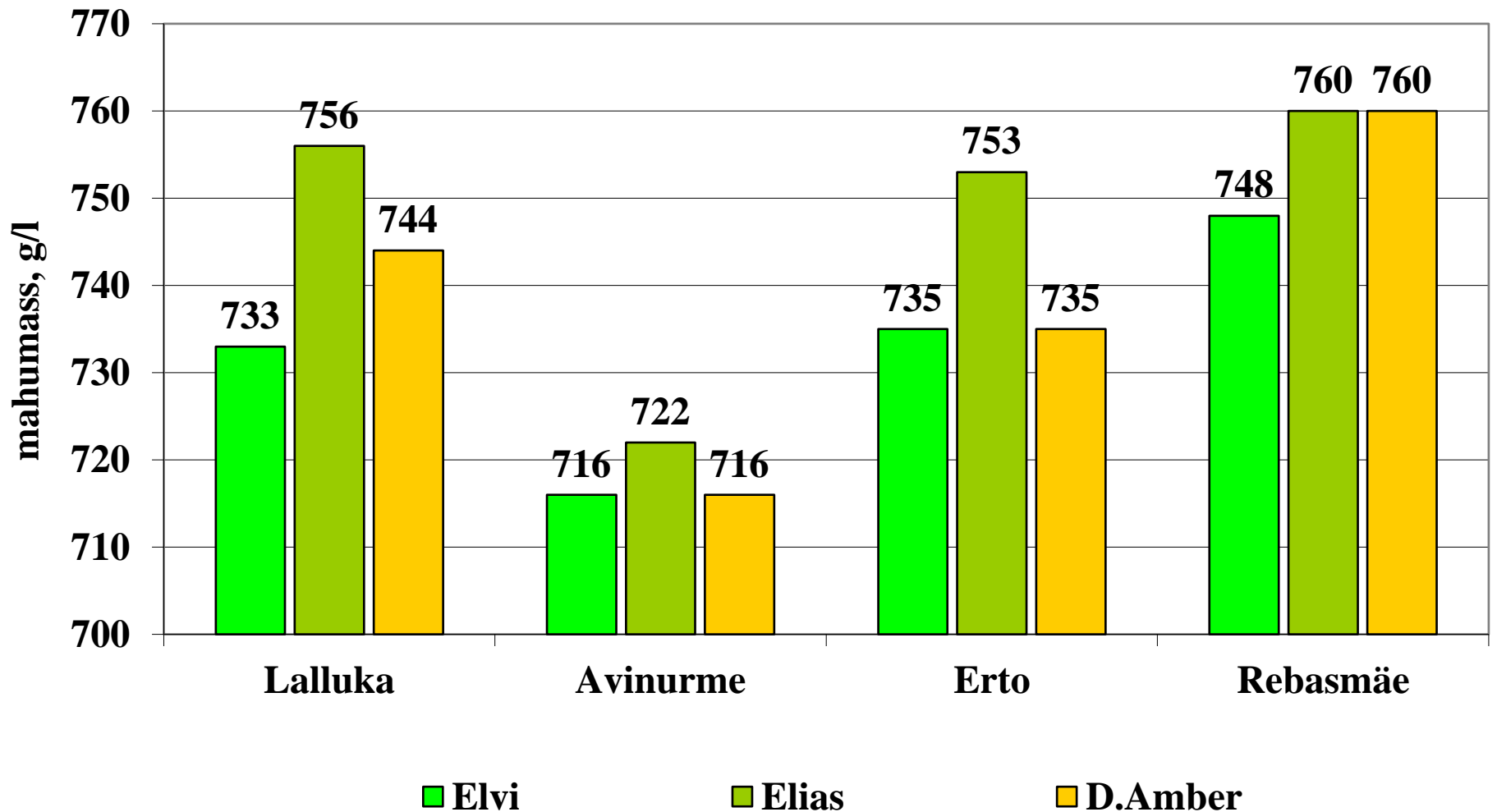
Erinevate rukkisortide saak

Talitukki mahu- ja 1000 tera mass väetuskatsetes

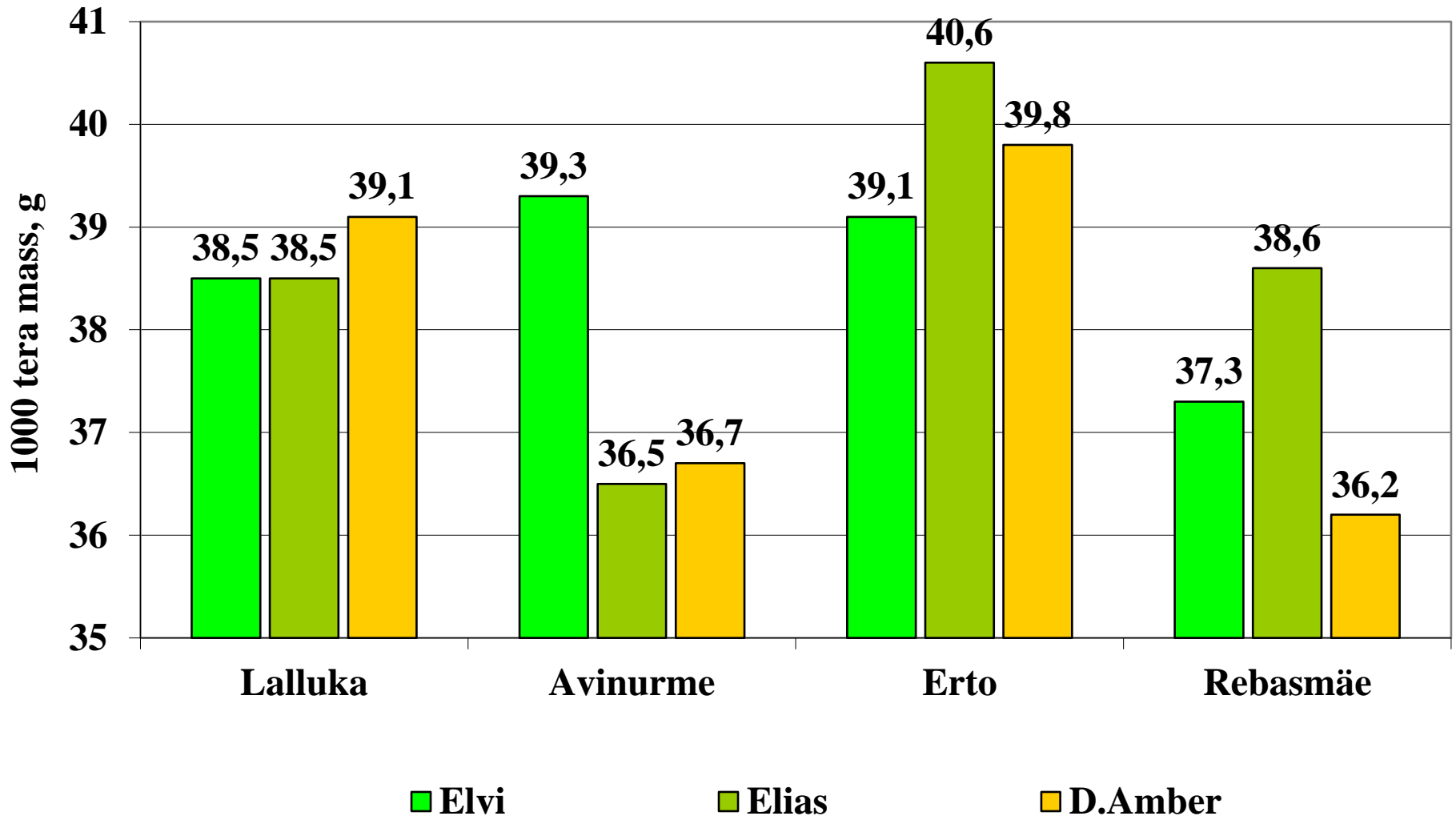
Talirukki sortide keskmised mahumassid mahetaludes

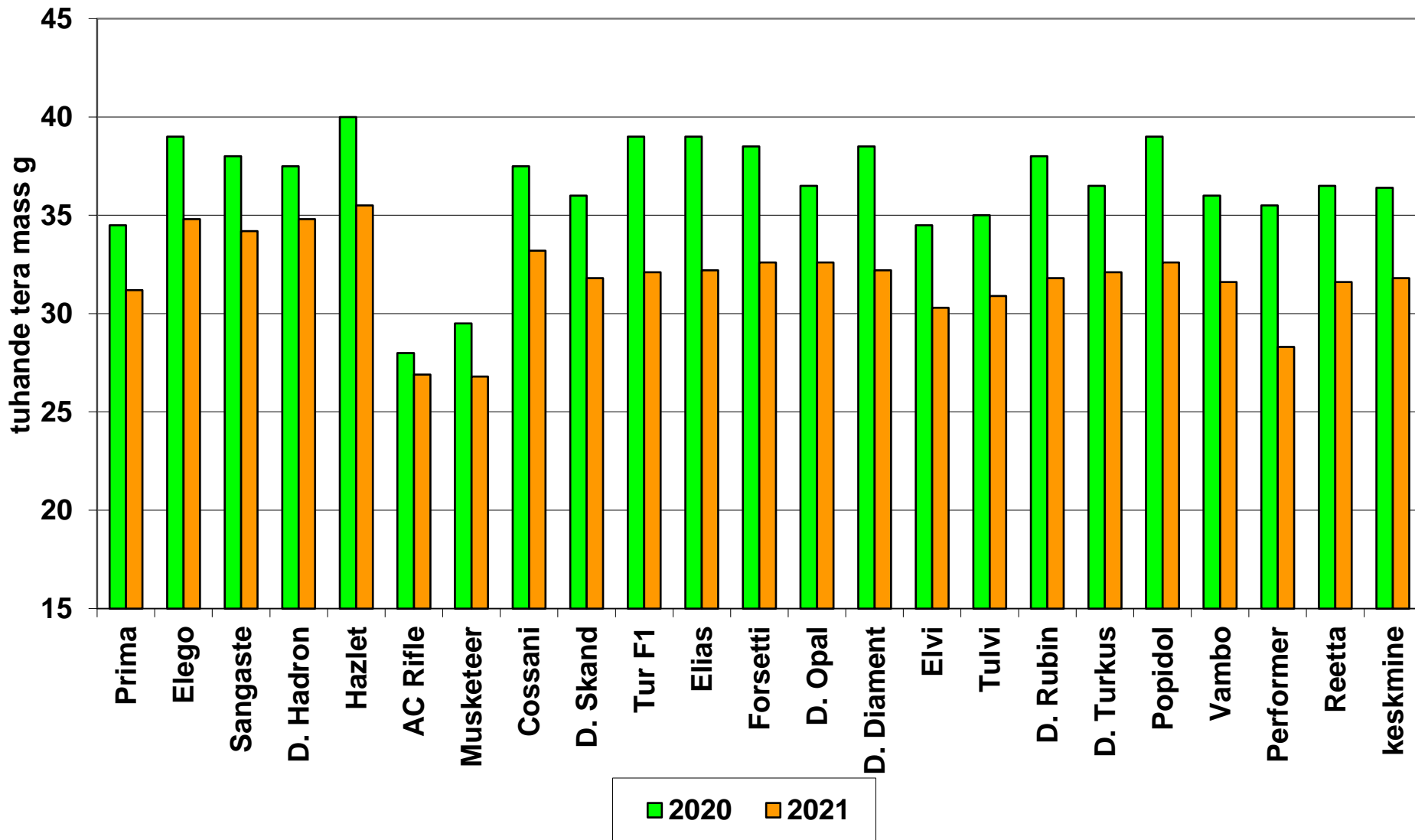
Mahumassid

Talirukki sortide keskmised 1000 tera massid mahetaludes

Tuhande tera massid

Talvekindlus

- **kompleksomadus**

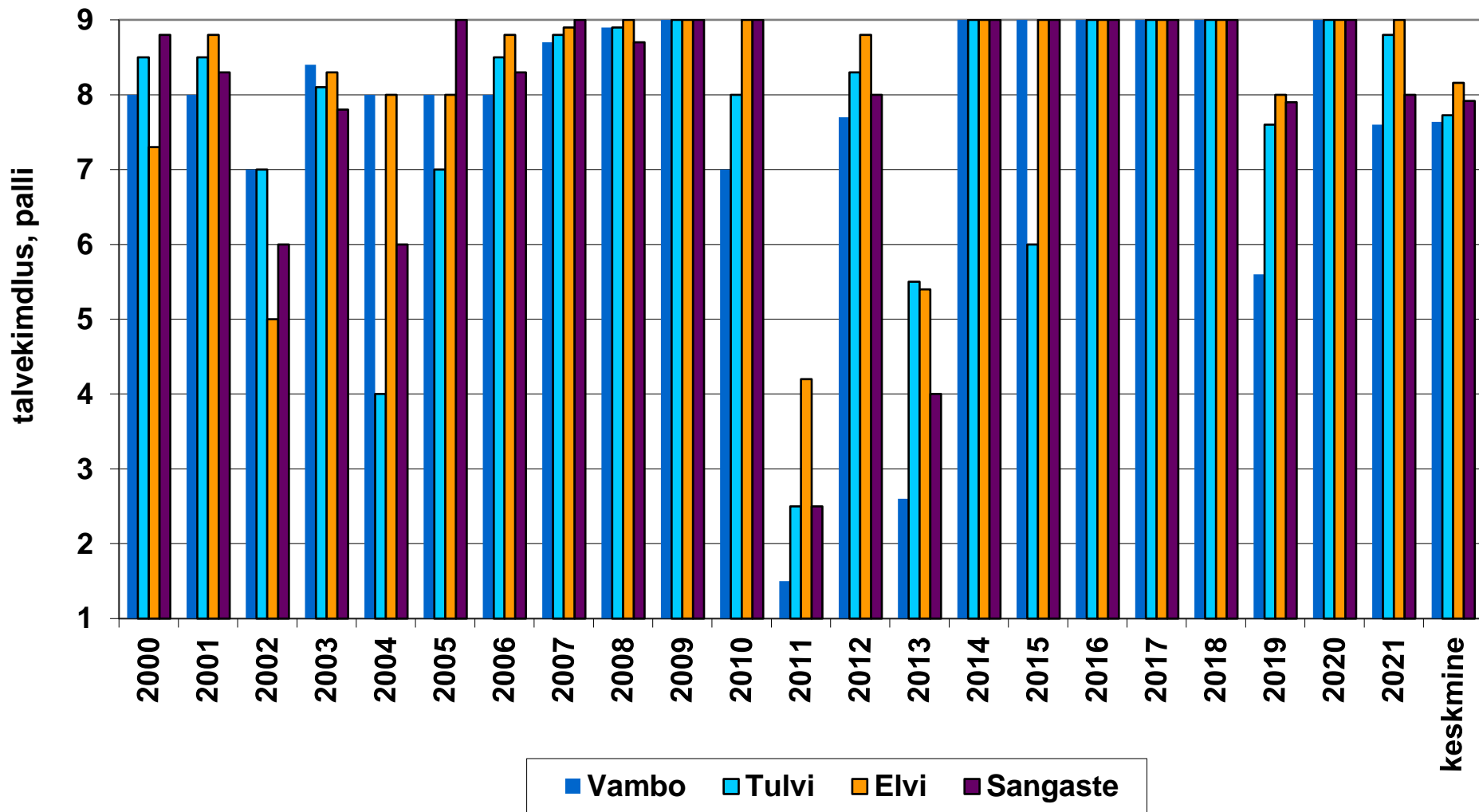
külmakindlus

haudumiskindlus

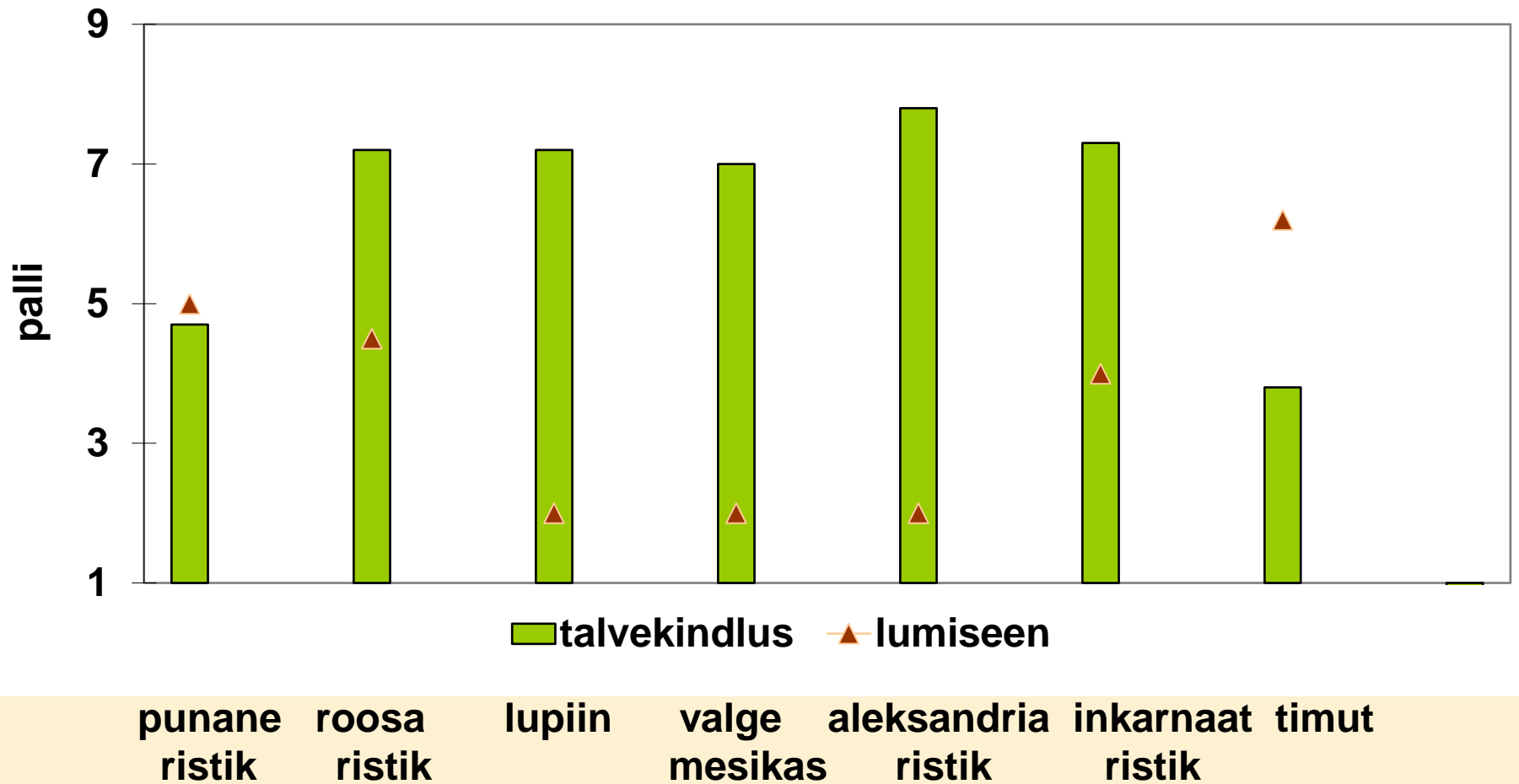
vettimiskindlus

lumiseenekindlus

Talvekindlus

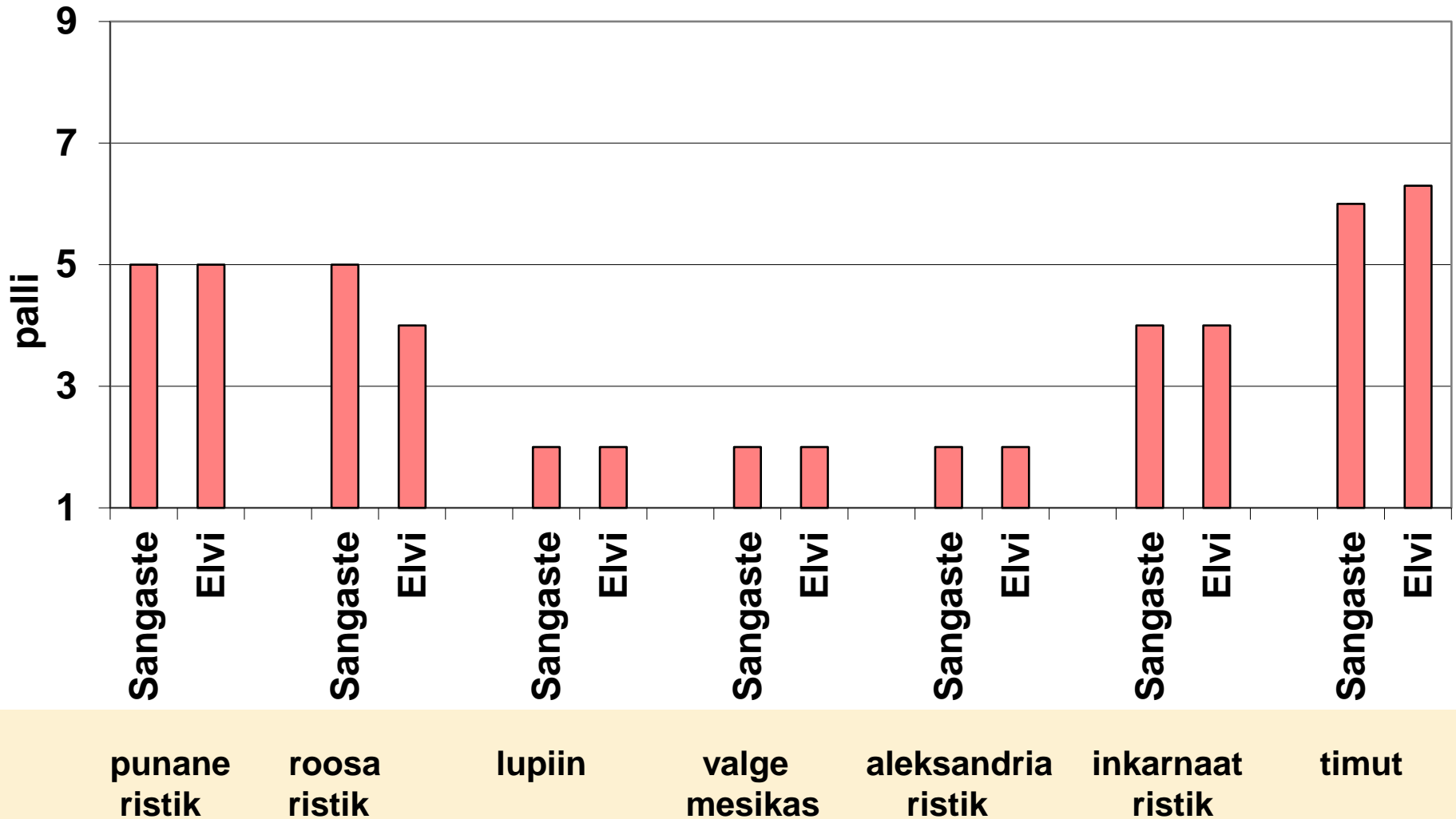
Talvekindlus ja lumiseen

Lumiseen

Lumiseenekahjustus erinevate eelviljade järel

jahukaste

äärislaikus

leherooste

kõrrerooste

Tungaltera

Punakaste (fusarioos)

Taimede kahjustajad

lehetäid ripslased

Taimede kahjustajad viljakukk

Rukki pahk-sääsk

Traatuss

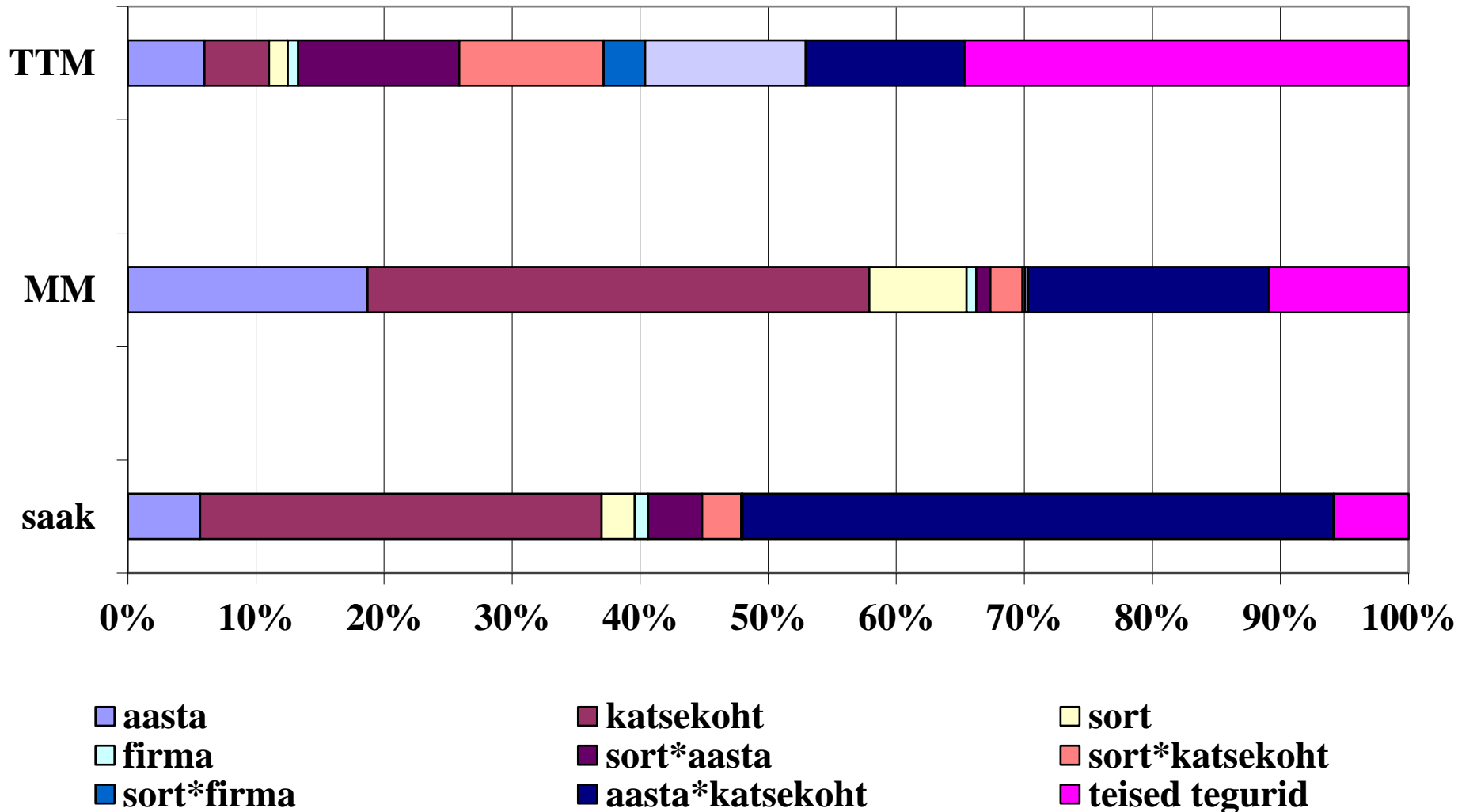
Umbrohud

rukki-kastehein

tuulekaer

Saaki ja kvaliteeti määravad tegurid maheviljeluses

A close-up, low-angle shot of a wheat field. The golden-brown stalks and heads of wheat are the primary focus, with some heads in sharp focus in the foreground and others blurred in the background. The sky is a vibrant blue, dotted with soft, white cumulus clouds. The overall scene conveys a sense of a bright, sunny day in a rural agricultural setting.

Täna tähelepanu eest!